

การปลูกกล้วยจากต้น เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

มณฑา วงศ์มณีโรจน์ รรรอง หอมหวล สุลักษณ์ แจ่มจรัส กรรณิภา สามงามพุ่ม น้าอ้อย พลแสน อำพล ยอดเพชร นิวัฒน์ กระทุมรัตน์ กัลยา เงามาม และพรทิพย์ พัฒนศิริ
ศูนย์ปฏิบัติการวิจัยและเรือนปลูกพืชทดลอง ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จ.นครปฐม โทร. 034-351399 และ 083-3155018

กล้วยเศรษฐกิจ

ในบ้านเรามีด้วยกัน 3 ชนิด ได้แก่ กล้วยน้ำว้า กล้วยหอมทอง กล้วยไข่ แต่ที่ปลูกกันมากและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดี ได้แก่ กล้วยน้ำว้า

1. การขยายพันธุ์และการคัดเลือกต้นพันธุ์

1.1 หน่อกล้วยจากต้นแม่ใช้หน่อใบแคบ หรือใบดาบ ที่มีใบ 2-3 ใบ กางแล้วแต่ยังไม่มาก โดยเลือกจากต้นแม่ที่ให้ผลผลิตดีไม่มีโรคและแมลง (หน่อหนัก 2-5 กก.)

1.2 ใช้ต้นกล้าจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ต้นสูงตั้งแต่ 15 ซม. ขึ้นไปจะต้นพันธุ์ที่สะอาดปราศจากโรคและแมลง

2. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วย

- เลือกหน่อกล้วยใบแคบจากต้นที่ให้ผลดีสูง
- ลอกกาบใบจนถึงด้านใน
- ฟอกฆ่าเชื้อในตู้ปลอดเชื้อ
- เลี้ยงในอาหารวิทยาศาสตร์
- เปลี่ยนอาหารทุกเดือนจนได้ต้นปริมาณมาก
- ชักนำให้ออกราก
- ล้างรุ้นออกจากราก
- อบต้นในถุงพลาสติก
- พรวนดินใส่ปุ๋ย
- ต้นกล้าพร้อมปลูกลงแปลง

3. การปลูกกล้วยลงแปลง

- การเพิ่มธาตุอาหารในดิน ถ้าต้องการปลูกกล้วยเป็นการค้าควรเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินก่อนปลูกด้วยปุ๋ยตระกูลแล้วโลก
- เตรียมแปลงปลูก โทพลิกดินตากแดด 1 สัปดาห์ กล้วยน้ำว้า ใช้ระยะปลูก 3x3 เมตร (175 ต้น/ไร่) ถ้าชิดเกินไป โรคระบาดง่าย กล้วยหอมและกล้วยไข่ ใช้ระยะปลูก 2x2 เมตร (400 ต้น/ไร่) หรือ 2x2.5 เมตร (320 ต้น/ไร่) เนื่องจากไว้น้ำหนักต้นแม่เพียงรุ่นเดียว
- ชุดหลุมปลูก 50x50x50 ซม. ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 1-2 กก./หลุม คลุกเคล้ากับดินร่อนกันหลุม
- วางหน่อลงกลางหลุม กลบดินให้แน่น ให้อุดสูงกว่าดินประมาณ 10-30 ซม. แล้วรดน้ำให้ชุ่ม ถ้าใช้หน่อกล้วยควรรีรอยแผลที่ติดจากต้นแม่ไปทิศทางเดียวกัน กล้วยจะแทงปลีออกที่ตรงข้ามกับแผล
- การใส่ปุ๋ยและพูนโคนกล้วยกล้วยน้ำว้า หลังปลูก 1 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตรหัวสูง หรือ 16-16-16 หลังปลูก 3-6 เดือน ใส่ปุ๋ย 16-16-16 หรือ ปุ๋ยคอก หลังปลูก 10-12 เดือน กล้วยเริ่มแตกปลีใส่ปุ๋ย 13-13-21 กล้วยหอม และ กล้วยไข่ หลังปลูก 1 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตรหัวสูง หรือ 16-16-16 หลังปลูก 3 เดือน ใส่ปุ๋ย 16-16-16 พร้อมปุ๋ยคอก หลังปลูก 6-10 เดือน เริ่มแทงปลี ใส่ปุ๋ย 13-13-21
- การตัดแยกหน่อกล้วย อาจขุดไปปลูกเพิ่มหรือตัดทิ้งเมื่อปลูกได้ 3-4 เดือน กล้วยน้ำว้า กล้วยเริ่มแตกหน่อให้ไว้หน่อเพียงหน่อเดียว และทุก ๆ 3-4 เดือน จึงไว้หน่อเพิ่ม กล้วยหอมและกล้วยไข่ เมื่อปลูกได้ 2-3 เดือน เริ่มแตกหน่อ ให้ไว้หน่อเพียง 1 หน่อ

ชนิดกล้วย	เริ่มปลูก-ตกปลี	ตกปลี-ผลแก่	รวมอายุ
กล้วยไข่	6-8 เดือน	1.5-2 เดือน	7.5-10 เดือน
กล้วยหอม	6-8 เดือน	1.5-2 เดือน	7.5-10 เดือน
กล้วยน้ำว้ากาบขาว			
กล้วยน้ำว้ามะลิอ่อน	10-12 เดือน	4 เดือน	14-16 เดือน
กล้วยน้ำว้าปากช่อง 50			
กล้วยน้ำว้าจันทบุรี	10-12 เดือน	4.5 เดือน	14.5-16.5 เดือน
กล้วยหักมุก	8-10 เดือน	2-3 เดือน	10-13 เดือน
กล้วยหิน	18 เดือน	4-5 เดือน	22-23 เดือน
กล้วยเล็บมือนาง	6 เดือน	2-3 เดือน	8-9 เดือน
กล้วยหอมจำปา			
กล้วยสามเดือนพิจิตร	3 เดือน	1.5-2 เดือน	4.5-5 เดือน
กล้วยตลับลูก			

- การดูแลกล้วยเครือกล้วย ช่วยให้ผลกล้วยสีสวย เริ่มดูแลเมื่อผลกล้วยยาวสุดปลีแล้วตัดปลีทิ้งไป ส่วนใหญ่ทำในกล้วยเพื่อการส่งออก เพื่อป้องกันโรคและแมลง ค้างคาว นก ผุนละอองทำให้ผิวผลสวย และแก่เร็วขึ้น 3-4 วัน
- การตัดผลกล้วย ถ้าต้นสูงตัดลำต้นประมาณ 1/3 ของต้น เพื่อให้ต้นเอียงและง่ายต่อการตัดเครือกล้วย

11 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ในกรณีส่งออก)
- ระวังไม่ให้ผลช้ำ รถขนส่งควรปิดด้วยฟองน้ำหนา
- ข้างหลังด้วยมิดคมาฯ ตัดผลและหีวที่ไม่ต้องการออก
- เด็ดก้านดอกที่ปลายผลออก

- ล้างน้ำสะอาด
- แช่น้ำที่ผสมด้วยโซเดียมไฮโปคลอไรต์ 75-125 ppm 5 นาที เพื่อป้องกันกำจัดเชื้อราที่แผล

- ฝึ่งให้แห้งแล้วบรรจุลงภาชนะขนย้าย
- ถ้าต้องการให้สุกพร้อมกันบ่มโดยใช้แคลเซียมคาร์ไบด์ หรือถ่านแก๊สนาน 24 ชม.
หมายเหตุ ในกรณีที่ใช้ต้นกล้าจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยจะมีการตกเครือในเวลาใกล้เคียงกัน